

ÖZELLEŞTİRMELERDE YENİ OYUNLAR

Kaya Özeren

TMMOB Metalurji Mühendisleri Odası

Yaklaşık 20 yıldır sürdürülen ve bu iktidar döneminde "sat ta nasıl satarsan sat" mantığıyla, "babalar gibi satarım" sloganlarıyla, "Ben Türkiye'yi pazarlıyorum" politikasıyla, halkın malı olan KİT'lerin skandala dönüşen özelleştirmelerinin sonuçları görülmeye başlamıştır. Halkı ve kamuoyunu Özelleştirme ideolojisine çekebilmek için icat ettikleri kendi özelleştirme nedenleri ve ilkelerine uymamaları bu ideolojiye sempati ile bakanları bile isyan ettirmiştir. Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de özelleştirmelerin, refahın artırılmasına ve paylaştırılmasına yönelik olmadığı tam aksine işten atılmalarla işsizliğin ve yoksulluğun arttırılmasına neden olduğu "özelleştirme zenginleri" yarattığı yaşanarak görülmekte ve özelleştirmelere karşı direnç artmaktadır.

Özelleştirilecek fabrikaların işçileri, yöre halkı, demokratik kitle örgütleri tek yumruk olmuş ve buraları sattırmamak için fabrikalarının kapılarında etten duvar olmuşlar fabrikalarını gezmek isteyen yerli ve yabancı firmaları fabrikalarına sokmamışlardır. Ülke genelinde eylemler yapmışlardır. Yağma ve talana dönüşen Özelleştirmelere son sürat devam edeceğini açıklayan iktidar, emniyet güçlerini, işini, ekmeğini, demokratik haklarını savunan bu insanların üzerine copla, biber gazıyla, göz yaşartıcı bombalarıyla saldırmıştır. Seydişehir Alüminyum Tesislerinde yaşananlar hala hafızalardadır.

SEKA, TÜPRAŞ, SEYDİŞEHİR özelleştirmelerine karşı direnişler, Telekom, Galataport, İzmir limanı satışlarındaki ayyuka çıkan yolsuzluk, usulsüzlükler, rant paylaşımları ve ülke kaynaklarının yabancılara peşkesinin iyice açığa çıkması toplumsal muhalefetin yükselmesine dolayısıyla iktidarın, İMF, Dünya Bankası, AB'ye taahhüt ettiği özelleştirmeleri istedikleri gibi yapmasını zorlaştırmaktadır. Bugüne kadar yapılan özelleştirmelerde işçilerin ve yöre halkının bu direnişleri, direnişlerinin doruk noktasındayken sendikaların teslimiyetiyle aşılmıştır. Şimdilerde ise özelleştirmelere karşı yerelden genele yayılan toplumsal muhalefet oluşmaktadır.

İşte böyle bir ortamda uluslararası tekellerin ve onunla çıkar birliği içinde olan yerli burjuvazinin iştahını kabartan Türkiye sanayisinin stratejik konumdaki iki öncü kuruluşu daha Tüpraş ve Erdemir'in satışı ülkenin gündemine oturdu.

Bu kuruluşların satılmaması için toplumun her kesiminden sesler yükseldi ve özelleştirmelere karşı öfkeye dönüştü. Ülkeyi pazarlayanlar gördü ki, bu satışların yabancılara yapılması gelecekteki özelleştirmeleri ve koltuklarını tehlikeye sokacak, IMF'ye verilen sözler yerine getirilemeyecekti. Seka ve Seydişehir direnişlerinden dersini alan özelleştirme yandaşları ve iktidarın çözümü çok geçmeden geldi. Bu kuruluşlar direkt olarak yabancı şirketlere satılmayıp yerli sermayeye satılmalıydı. Ama bu arada çok bekledikleri yabancı sermaye de ürktülmeliydi.

Erdemir'i yabancılara kaptırmamak sloganıyla acele TOBB önderliğinde 34 şirketten oluşan Ereğli Ortak Girişim Grubu (EOGG) kurularak Erdemir'i almak için ne kadar kararlı olduklarını söylemeye başladılar. İşadamları ve medya halkın milli duygularını yakaladı verdikleri demeçler ve yaptıkları konuşmalarla doruk noktasına ulaştırdı. Bir zamanlar alyanslarını veren halk kendi malı olan bu kuruluşları yerli sermaye alsın diye emekli maaşlarını bu şirketlere katkı olsun diye göndermeye hazırды.

Oyak'ın genel müdürü Coşkun Ulusoy basın toplantısında, "Oyak'ın olmasının Türk halkı için bir güvence olduğunu" söylüyordu. Yine aynı Ulusoy Antalya'da yapılan OYAK İş Ortakları Toplantısı'nda, Türkiye'nin değişen dünya ile birlikte değiştiğini belirtiyor, "Bazı alanlardan devletin çekilmesi gerektiğine inandığını, bir Türk Telekom, bir TÜPRAŞ ve Erdemir'in özelleştirilmesini istemediğini söylüyor, bunlar stratejik kuruluşlar" dedikten yakaladığı bu fırsatı değerlendirmek için hangisini alalım oylamasına geçiyordu.

Yine Koç Topluluğu daha önce fazla ilgilenmediği ve **ön yeterlilik bile almadığı** Tüpraş'ın ihalesine katılması gerektiğine son dakikada ikna edilip, Shell'in 'ön yeterlilik' belgesiyle ihaleye katıldı ve kazandı.

İhale sonrası Mustafa Koç, Tüpraş'ta yabancı ortak opsiyonunu açık tutmakla birlikte "bu kesinlikle stratejik bir ortak olacak, yani sırf finansal destek almak için birileriyle ortak olmayız, **petrol rafineri işi bizim birincil işimiz değil** dolayısıyla bu konuda yanımıza alacağımız bir ortak ancak ve ancak bu konuda bize stratejik destek sağlayabilecek bir grup olur diyerek, aslında işi bilmediklerini bu işi bilen bir yabancı ortak aradığını açıklıyordu. Şartnamede ise, Koç Grubu'nun kurulacak şirketteki payının %51'in altına düşmesi, üç yıl için Özelleştirme İdaresi'nin iznine bağlanması, bu satışın yabancılara doğrudan peşkeşinin maskelenmesi ve kamuoyunun uyutulması amaçlıdır.

Böylece, 12 Eylül 2005 tarihinden sonra Amerikan-İngiliz-İsrail sermayesi Tüpraş'a ortak oldu ve Türkiye'nin enerji sektörünün kontrolü de bu ortaklığa devredildi. Üç yıl içinde hisselerin el değiştirerek patronun kim olacağını göreceğiz.

'Türkiye'nin ulusal stratejik hedeflerinin özel sektör kuruluşları tarafından korunması için ortakları ve üyelerinden aldığı icazetle Tüpraş ihalesine giren Oyak, açık artırmada rakamlar kâr-zarar hesaplarını aşınca ulusalcı politikadan vazgeçip ihaleden çekildi. Özelleştirmelerin birer fırsat olduğunu söyleyen Genel Müdür Coşkun Ulusoy, Tüpraş ihalesi öncesi yarattığı havadan hiçbir rahatsızlık duymadan "yeni bir fırsat yakalamak" için Erdemir ihalesine yöneldi.

Erdemir'in ihale öncesinde diğer satışlarda olduğu gibi, kapalı kapılar arkasında neler konuşuldu, ne sözler verildi bilinmez ama ihale öncesinde Edemir hisselerini toplayan, önemli ihalelere bizzat kendisinin katılmasıyla bilinen dünyanın en büyük demir-çelik üreticisinin sahibi Lakshmi Mittal songün Türkiye'ye gelmekten vazgeçiyor, şirket ilk turda ihaleden ayrılıp ve rotasını Ukrayna'daki VAT Kryvorizhstal'in özelleştirmesine çevirdi.

Tüm aktörlerinin sahne performansı ile hisseli harikalar kumpanyasının başarılı yeni versiyonuna dönüşen bu ihale sonucunda, kamunun sahibi olduğu %49 oranındaki Erdemir hissesi Oyak'ın oldu.

Oluşturulan bu dahiyane özelleştirme stratejisiyle ve pompalanan "milli şuurla" yapılan ihaleler medya patronlarının gazetelerinde "dünya devleriyle kıran kırana geçen ihale sürecini Türk şirketleri kazandı" şeklinde manşetten verilip, bu kuruluşları yabancılara kaptırmadıkları için Koç ve Oyak'a methiyeler yağdırıp teşekkür edildi. Davullu zurnalı kutlamalar yapıldı.

İhale öncesinde Erdemir'in satışına karşı olduğunu bildiren sendika, satıştan son derece memnun olduğunu söyleyip, "Direksiyon Oyak'ta olduktan sonra muavin kim olursa olsun, bizim için sıkıntı olmaz" diyerek bu satışa alkış tuttu. Yerli olsun yabancı olsun kâr temeli üzerine kurulan sermaye şirketlerinin sık sık şoför değiştirdiğini çok iyi bilen sendikalar gerçekte kimin muavini olduklarını açıklamıştı. Ve yürütülen milli kumpanya sayesinde işçiler ve halk otobüse bindirildi.

İhale sonrası bayrak sallayan, önceden hazırlanmış metinden konuşan TOBB başkanı, "Erdemir'i Oyak'ın almasına sevindiklerini, eğer aksi olsaydı, yani yabancı alsaydı, çok büyük eylemler ve direnişler olacaktı. Bu yönde güçlü duyularımız vardı. Bir bakıma bizce de 'mutlaka yapılması gereken' özelleştirme kilitlenecekti. Bu sonuçla onu da aşmış olduk" diyerek İhalelerin ardındaki gerçekleri, halkın nasıl aldatıldığını, özelleştirme karşıtı direnişin nasıl kırıldığını pişkince açıklıyordu. Dahası, Oyak olmasaydı bir yabancı katılımcı ihaleye asılır ve Erdemir'i alırdı. Bu durumda da biz alamıyorsak bile en azından Erdemir için Türkiye Cumhuriyeti'ne daha fazla para ödenmesini sağlayacaktık" açıklamasıyla da alacak olanın "yerli sermaye" olması nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti'nin daha fazla para kazanmasının gerekmediğini ağızından geçiriyordu.

Oyak Genel Müdürü Coşkun Ulusoy da, ihaleden hemen sonra "Yerli - yabancı ortaklıklar düşünüyor musunuz?" sorusuna verdiği, "Her türlü konuyu düşünmek zorundayız" yanıtıyla ortak aradığını açıklıyordu.

Nitekim, ihaleye katılmaktan son gün vazgeçen Mittal'ın sahibi Lakshmi Mittal 14 Ekim 2005 tarihinde adeta gizlice Türkiye'ye gelerek Genel Müdür Coşkun Ulusoy ve diğer üst düzey yöneticilerle Erdemir ile ortaklık projesini görüştü. 27 Ekim 2005 tarihinde Mittal Steel'in velihti 29 yaşındaki oğul Aditya Mittal İstanbul'a gelerek Coşkun Ulusoy ile görüşmüş ve olası bir ortaklığa son şeklini vermeye çalışmıştır.

Şimdilerde ise basında, Oyak'ın Arcelor'la ortaklık konusunda anlaşmaya vardığı ve ortak bir şirket kuracakları haberleri yer almaktadır.

Sonuçta görünen odur ki, bu tesisler, limanlar ve maden sahaları yabancı çelik devletlerinden birine teslim edilecektir. İhale öncesi yaratılan milliyetçi, ulusalcı hava aslında bu peşkeşin maskelenmesi ve özelleştirmelerin devamı için yapılmıştır.

Özelleştirmelerin hemen akabinde Koç ve Oyak sözbirliği etmişçesine bu işlerin kendi birincil işleri olmadığını bu işin acemisi olduklarını bu nedenle bu işi bilen ve tesisleri ileriye taşıyacak stratejik! yabancı ortak aradıklarını bildirmeleri ve hemen görüşmelere başlanması, tesisleri satın almaları bu tesislerin Türkiye'nin elinde kalması için olmadığı, ticaretin doğası gereği sadece para kazanma temelinde olduğunun kanıtıdır.

Türkiye'de enerji özelleştirmelerinin arifesinde, Erdemir ihalesi danışmanı Avusturya kökenli Raiffeisen Investment AG'nin (Mittal Steel'in şirketi) Yönetim Kurulu Üyesi Heinz Sernetz'in, Erdemir ihalesinin başarılı bir şekilde sonuçlandığını, şimdi 2006 yılında yapılacak enerji dağıtım ihaleleri ile ilgilenen dev şirketleri Türkiye'ye getireceklerini, Türk şirketlerini de Rusya ve Doğu Avrupa ülkelerine götüreceklerini söyleyerek, Dünyada ve Türkiye'de yapılan özelleştirmelerin mantığını ve neoliberal politikanın gerçeğini açıklıyordu.

Önce Dünya Bankası, IMF, AB gibi kurumlarıyla ülkeler borç sarmalına alınacak, iyice borçlandırıldıktan sonra krize düşürülecek ve borçlarını ödemesi ve krizden çıkabilmesi için reçeteler yazıp, özelleştirmeleri acilen uygulamalarını önereceksin(!) uluslar arası dev şirketleri getirerek, ülkelerin doğal kaynaklarını, halkın parasıyla kurdukları istihdam yaratan tesislerini hatta topraklarını yok pahasına ele geçireceksin bu arada ülkenin yerli sermayesini(!) kendi ülkesinde yatırım yapmasın diye diğer ülkelerin özelleştirmelerine götüreceğini vaat edeceksin. Bizim yıllardır söylediğimiz, yazdığımız bu gerçekleri anlamayan kafalar çok geç de olsa uygulayıcıları tarafından söylendiğinde belki anlarlar. Ve bu ülkeye ne yaptıklarını sorgulamaya başlarlar.

Biz bir kez daha yineliyoruz;

Her biri skandala dönüşen özelleştirmelerle;

Ülke gelişmesinde sanayinin temel taşları olan Çinkur, Kardemir, Elazığ Ferrookrom, Antalya Elektrometalurji, Eti Gümüş, Eti Bakır (KBİ), Asil Çelik, İsdemir, Erdemir, Sivas Demir Çelik ve bu tesislere hammadde sağlayan maden sahaları, enerji santralleri, limanları,

Çimento fabrikaları, Tekel, Tüpraş, Telekom ve diğerleri,

satılmamalıydı.

Şeker fabrikaları, Tekel, Petkim, Enerji santralleri, Enerji dağıtımı, Milli Piyango ve sırada bekleyen diğerleri,

satılmamalı.

Çünkü; bu kamu kuruluşları toplumun sırtında kambur hele yük hiç değildir. Aksine istihdam, ülke doğal kaynaklarını yani madenlerini ham olarak ihraç etme yerine bu tesislerin hammaddesi olarak kullanan, üretimleriyle katma değer yaratan, özel sektörün yatırım yapmadığı büyük sermaye gerektiren yatırımları gerçekleştiren, büyümeyi sağlayan ve vergi kapısı olan kuruluşlardır. Dünyada ve Türkiye'de yapılan özelleştirmelerin sonuçları göstermektedir ki, Özelleştirmeler söylendiği gibi ülkelerin kurtuluşunu değil batışını hazırlamakta ve tamamen dışa bağımlı hale gelmesine sebep olmaktadır. Bu kuruluşları özelleştirme maskesiyle yok pahasına satarak özelleştirme

zenginleri yaratmak yerine, siyasetten arındırmak, iyi yönetmek, daha büyötmek ve yenilerini kurmak mümkündü.

Kamunun malı olan bu tesisleri alacak kuruluşlara, hazır olan tesislerimizi alarak çalışan işçileri işten çıkarıp zaten yüksek olan işsizliğimizi arttıracasına, kârlarınızı transfer edeceğinize; sermayenizle gelin yeni teknolojilerinizle yeni yatırımlar yapın istihdam sağlayın demek gerekirdi hala da gerekmektedir.

Ülke yönetimindekilerini bir kez daha uyarıyoruz.

Verilen direktifler doğrultusunda IMF'ye yaranma adına, kamuyu yok etme zihniyetiyle, kamu hizmetlerini piyasaya açarak metalaştıran ticarileştiren, halkını müşteri gibi gören, global sermayeye hizmet ederek ülkenin globalleşebileceğini zanneden iktidar ve yandaşlarını bir kez daha uyarıyoruz halkı kandırmaktan vazgeçin bu talan ve peşkeşe son verin.